

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΩΔΩΝΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΜΖ΄

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2020

UNIVERSITY OF IOANNINA
SCHOOL OF PHILOSOPHY

ANNUAL SCIENTIFIC REVIEW
OF THE DEPARTMENT OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY

DODONE

HISTORY & ARCHAEOLOGY

VOLUME XLVII

IOANNINA 2020

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ιωάννης Ε. Τζαμτζής

Αλεξάνδρα Αλεξανδρίδου

Νικόλαος Αναστασόπουλος

Ρενάτα Δαλιανούδη

ISSN: 1105-705X

Copyright @ 2020 | Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
45500, Ιωάννινα

Εκτύπωση: Τμήμα Εκδόσεων - Τυπογραφείο Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

* Οι μελέτες δημοσιεύονται μετά την αξιολόγηση από ανώνυμους κριτές. Οι συγγραφείς των δημοσιευόμενων εργασιών έχουν την αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενό τους, και για το τονικό και ορθογραφικό σύστημα που τηρήθηκε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ CONTENTS

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ABBREVIATIONS	11
---------------------	----

ΙΣΤΟΡΙΑ HISTORY

VINCENT PUECH, L'empereur Julien et Constantin: entre héritage et apostasie.

VINCENT PUECH, Ο αυτοκράτορας Ιουλιανός και ο Κωνσταντίνος: μεταξύ κληρονομιάς και αποστασίας.	19
---	----

MARC CRINSON, Devil's Darkness: Mapping smoke across industrial Manchester.

MARK CRINSON, Το σκότος του διαβόλου: ρύπανση και αρχιτεκτονική στην «πρώτη βιομηχανική πόλη» (Manchester).	53
--	----

EVANGELOS LASKARIS, Les syndicats enseignants en Algérie indépendante dans la coopération Culturelle franco-algerienne.

Professeurs des écoles, enseignants et universitaires.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ, Τα συνδικάτα εκπαιδευτικών στην ανεξάρτητη Αλγερία κατά την γάλλο-αλγερινή πολιτιστική συνεργασία. Δάσκαλοι και καθηγητές μέσης εκπαίδευσης και πανεπιστημιακοί	87
---	----

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ARCHAEOLOGY

THANASIS J. PAPADOPOULOS, The Heroon of Odysseus in Ithaca Reconsidered.

ΘΑΝΑΣΗΣ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Επανεξετάζοντας το Ηρώο του Οδυσσέα στην Ιθάκη.	111
---	-----

ΙΩANNA ANΔPEOY, To <i>Θεσμοφόριον</i> στην Πανεπιστημιούπολη Δουρούτης και η λατρεία της <i>Δήμητρος Θεσμοφόρου</i> . IOANNA ANDREOU, The Thesmophorion in the University Campus of Dourouti and the cult of Demeter Thesmoforou.	147
---	-----

ΠΟΙΚΙΛΑ VARIA

ANNA MANDYΛAPA, O εκκολαπτόμενος ιστορικός, δημιουργός Νέου Αρχείου. Παραδείγματα από Γαλλικά δημόσια και ιδιωτικά αρχεία του 19ου αιώνα. ANNA MANDYLARA, The budding historian, creator of a New Archive. Examples from French public and private archives of the 19th century.	247
---	-----

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΜΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ACTIVITY OF GRADUATE STUDY FIELDS AND PROGRAMS	257
---	-----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ABBREVIATIONS

I

<i>AA</i>	Archäologischer Anzeiger.
<i>AAA</i>	Athens Annals of Archaeology.
<i>AC</i>	L'Antiquité Classique.
<i>Acta Classica</i>	Acta Classica. Journal of the Classical Association of South Africa.
<i>ΑΔ</i>	Αρχαιολογικό Δελτίο.
<i>AE</i>	L'Année épigraphique.
<i>AEMΘ</i>	Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη.
<i>AEph</i>	Αρχαιολογική Εφημερίς [Ελλ. συντ. <i>AE</i>].
<i>ActAnt</i>	Acta antica. Ac. Sc. Hungaricae.
<i>AESC</i>	Annales. Economie, société, civilisations.
<i>AG</i>	Archivio Giuridico.
<i>AJA</i>	American Journal of Archeology.
<i>AJAH</i>	American Journal of Ancient History.
<i>AJP</i>	American Journal of Philology.
<i>AJPA</i>	American Journal of Physical Antropology.
<i>AM</i>	Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung.
<i>ANRW</i>	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt. Geschichte und Kultur Roms im Spiegel der neueren Forschung.
<i>AncSoc</i>	Ancient Society.
<i>A&R</i>	Atene e Roma.
<i>AR</i>	Archaeological Reports.
<i>Arctos</i>	Arctos. Acta philologica Fennica.
<i>Athenaeum</i>	Athenaeum. Studi periodici di letteratura e storia dell'antichità.

<i>AS</i>	Anatolian Studies. Journal of the British Institute of Archeology at Ankara.
<i>ASAtene</i>	Annuario della Scuola archeologica di Atene e delle Missioni italiane in Oriente.
<i>BABesch</i>	BABESCH: Annual Papers on Mediterranean Archaeology.
<i>BCH</i>	Bulletin de correspondance hellénique.
<i>BÉFAR</i>	Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome.
<i>BICS</i>	Bulletin of the Institute of Classical Studies.
<i>BIDR</i>	Bulletino dell'Istituto di diritto romano "Vittorio Scialoja".
<i>BJ</i>	Bonner Jahrbücher des Rheinischen Landesmuseums in Bonn und des Rheinischen Amtes für Bodendenkmalpflege im Landschaftsverband Rheinland und des Vereins von Altertumsfreuden im Rheinlande.
<i>BRL</i>	Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester.
<i>BAV</i>	Bayerische Vorgeschichtsblätter.
<i>BSA</i>	Annual of the British School at Athens.
<i>BV</i>	Biblical Viewpoint.
<i>Byzantion</i>	Byzantion. Revue internationale des études byzantines.
<i>Cadmo</i>	Cadmo. Revista de história antiga.
<i>CByrsa</i>	Cahiers de Byrsa.
<i>ChAE</i>	Symposium on Byzantine and post-Byzantine Art.
<i>Chiron</i>	Chiron. Mitteilungen der Kommission für alte Geschichte und Epigraphik des Deutschen Archäologischen Instituts.
<i>CJ</i>	The Classical Journal.
<i>CM</i>	Classica et Mediaevalia.
<i>CS</i>	Cretan Studies.
<i>CP</i>	Classical Philology.
<i>CQ</i>	The Classical Quarterly.
<i>CR</i>	The Classical Review.
<i>CRAI</i>	Comptes rendus de l'Académie des inscriptions et belles lettres de Paris.
<i>CSi</i>	Carthage Studies.

<i>CT</i>	Cahiers de Tunisie.
<i>DChAE</i>	Deltion of the Christian Archaeological Society.
<i>DCPP</i>	Lipiński, E. et alii, <i>Dictionnaire de la civilisation phénicienne et punique</i> , Paris [Brepols] 1992.
<i>DdA</i>	Dialoghi di archeologia.
<i>Digesta</i>	Digesta. Επιστημονικό περιοδικό του Τμήματος Νομικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.
<i>DHA</i>	Dialogues d'histoire ancienne.
<i>ΔΧΑΕ</i>	Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας.
<i>EHR</i>	The English Historical Review.
<i>Eirene</i>	Eirene. Studia greca et latina.
<i>EKEIEA</i>	Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού δικαίου της Ακαδημίας Αθηνών.
<i>Electrum</i>	Electrum. Studia z historii starozytniej.
<i>EPAHA</i>	Etudes de philologie, d'archéologie et d'histoire anciennes.
<i>Epigraphica</i>	Rivista italiana di epigrafia.
<i>Eranos</i>	Eranos. Acta philologica suecana.
<i>Eretz-Israel</i>	Eretz-Israel: Archaeological, Historical and Feographical Studies.
<i>Eulimene</i>	Eulimene. Μελέτες στην κλασική αρχαιολογία, την επιγραφική, τη νομισματική και την παυρολογία.
<i>Gerión</i>	Gerión. Madrid, Univ. Complutense. Publications.
<i>GRBS</i>	Greek, Roman and Byzantine Studies.
<i>G&R</i>	Greece and Rome.
<i>Hermes</i>	Hermes. Zeitschrift für klassische Philologie.
<i>Hesperia</i>	Hesperia. The journal of the American School of Classical Studies at Athens.
<i>Historia</i>	Historia. Zeitschrift für alte Geschichte – Revue d'Histoire ancienne.
<i>Horos</i>	Horos. Αρχαιογνωστικό περιοδικό.
<i>HSCP</i>	Harvard Studies in Classical Antiquity:
<i>Index</i>	Index. Quaderni camerti di studi romanistici.
<i>Iura</i>	Iura. Rivista internazionale di diritto romano e antico.

<i>JAS</i>	Journal of Archaeological Science.
<i>JdI</i>	Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts.
<i>JEa</i>	Journal of Egyptian Archaeology.
<i>JJP</i>	Journal of Juristic Papyrology.
<i>JP</i>	The Journal of Philology.
<i>JPR</i>	Journal of Prehistoric Religion.
<i>JRA</i>	Journal of Roman Archeology.
<i>JRS</i>	The Journal of Roman Studies.
<i>JTS</i>	The Journal of Theological Studies.
<i>JS</i>	Journal des Savants.
<i>Kadmos</i>	Kadmos. Zeitschrift für vor und frühgriechische Epigraphik.
<i>Klio</i>	Klio. Beiträge zur alten Geschichte.
<i>Ktema</i>	Ktèma. Civilisations de l'Orient, de la Grèce et de Rome antiques.
<i>Latomus</i>	Latomus. Revue d'études latines.
<i>Labeo</i>	Labeo. Rassegna di diritto romano.
<i>LEC</i>	Les études classiques.
<i>MAH</i>	Mélanges d'archéologie et d'histoire.
<i>Μακεδονικά</i>	<i>Μακεδονικά. Σύγγραμμα περιοδικόν της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.</i>
<i>MBAH</i>	Münstersche Beiträge zur antiken Handelsgeschichte.
<i>MEFRA</i>	Mélanges d'archéologie et d'histoire de l'Ecole française de Rome et d'Athènes.
<i>MEFR</i>	Mélanges de l'Ecole française de Rome.
<i>MH</i>	Museum Helveticum.
<i>Mnemosyne</i>	Mnemosyne. Bibliotheca classica batava.
<i>Muséon</i>	Le muséon. Revue d'études orientales.
<i>NRS</i>	Nuova rivista storica.
<i>OA</i>	Oriens antiquus.
<i>Oikumene</i>	Oikumene. Studia ad historiam antiquam classicam et orientalem pertinentia.
<i>OpAth</i>	Opuscula Atheniensia.

<i>IIAE</i>	Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας.
<i>PBA</i>	Proceedings of the British Academy.
<i>PBF</i>	Prähistorische Bronzefunde.
<i>PBSR</i>	Papers of the British School at Rome.
<i>PCPS</i>	Papers of the Cambridge Philological Society.
<i>Phoenix</i>	The Phoenix. The Journal of the Classical Association of Canada.
<i>Phoenix</i>	The Phoenix. The Journal of the Classical Association of Canada.
<i>PP</i>	La Parola del Passato.
<i>P&P</i>	Past and Present.
<i>QLSD</i>	Quaderni Lupiensi di storia e diritto.
<i>QS</i>	Quaderni di storia.
<i>RA</i>	Revue archéologique.
<i>REA</i>	Revue des études anciennes.
<i>REAP</i>	Revue d'études augustéennes et patristiques.
<i>REG</i>	Revue des études grecques.
<i>REL</i>	Revue des études latines publiée par la Société des études latines.
<i>REPPAL</i>	Revue des Études Phéniciennes Puniques et des Antiquités Libyques.
<i>RES</i>	<i>Répertoire d'épigraphie sémitique</i> . Académie des inscriptions et belles-lettres: Commission du <i>Corpus inscriptionum semiticarum</i> , éd. Clermont-Ganneau, Ch. -Chabot, J.-B., Paris, Imprimerie Nationale, 1900-
<i>RHD</i>	Revue historique de droit français et étranger.
<i>RIDA</i>	Revue internationale des droits de l'Antiquité.
<i>RF</i>	Rivista di filologia e d'istruzione classica.
<i>RHD</i>	Revue historique de droit français et étranger.
<i>RIDA</i>	Revue internationale des droits de l'Antiquité :
<i>RIL</i>	Rendiconti dell'Istituto lombardo di scienze e lettere.
<i>RM</i>	Rheinisches Museum für Jurisprudenz.
<i>RSC</i>	Rivista di studi classici.

<i>RSF</i>	Rivista di studi Fenici.
<i>Rudiae</i>	Rudiae. Recherche sul mondo classico.
<i>SDHI</i>	Studia et documenta historiae et iuris.
<i>Semitica</i>	Semitica. Revue publiée par l'Institut d'études sémitiques du Collège de France.
<i>SIMA</i>	Studies in Mediterranean Archaeology.
<i>SNR</i>	Schweizerische Numismatische Rundschau.
<i>StPhoen</i>	Studia Phoenicia. Travaux du Groupe de Contact Interuniversitaire d'Études Phéniciennes et Puniqes (Fonds National de la Recherche Scientifique. Leuven, 1983-
<i>StSem</i>	Studi Semitici.
<i>TAPA</i>	Transactions and Proceedings of the American Philological Association.
<i>Tyche</i>	Tyche. Beiträge zur Alten Geschichte, Papyrologie und Epigraphik.
<i>VT</i>	Vetus testamentum. Quarterly Publication by the International Organization of the Old Testament Scholars.
<i>Zephyrus</i>	Zephyrus. Revista de prehistoria y arqueologia.
<i>ZPE</i>	Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik.
<i>ZSS</i>	Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Romanistische Abteilung.

II

<i>CAH</i>	<i>The Cambridge Ancient History</i> , 1 ^η έκδ., Cambridge 1924-1939.
<i>CAH²</i>	<i>The Cambridge Ancient History</i> , 2 ^η έκδ., Cambridge 1970-2005.
<i>Chrest</i>	Mitteis, L. – Wilcken, U., <i>Grundzüge und Chrestomathie der Papyruskunde</i> , 1-2, Leipzig 1912.
<i>CER</i>	Goyau, G., <i>Chronologie de l'Empire romain</i> , Paris 2007 [αναθεωρ. επανέκδ. του πονήματος του 1891].
<i>CIG</i>	Böckh, A. et alii, <i>Corpus Inscriptionum Graecarum</i> , Berlin 1828-1877.

<i>CIL</i>	Th. Mommsen, Th., G. Henzen, G. et alii, <i>Corpus Inscriptionum Latinarum</i> , Berlin 1863· 1893-1943.
<i>CIS</i>	<i>Corpus Inscriptionum Semiticarum ab Academia Inscriptionum et Litterarum Humaniorum conditum atque Digestum</i> . Parisiis, E Reipublicae Typographeo, 1881-1962.
<i>FGH</i>	Jakoby, F., <i>Fragmente der griechischen Historiker</i> , Berlin/Leyden 1923-
<i>DAGR</i>	Daremberg, Ch., E. – Saglio, E. – Pottier, E., <i>Dictionnaire des antiquités grecques et romaines</i> , Paris 1877-1916.
<i>DELL</i>	Ernout, A. – Meillet, A., <i>Dictionnaire étymologique de la langue latine</i> , Paris 1967.
<i>DizEp</i>	De Ruggiero, E. et alii, <i>Dizionario epigrafico di Antichità romana</i> , Roma 1895-
<i>EG</i>	Guarducci, M., <i>Epigrafia greca</i> , Roma 1967-1978.
<i>IC</i>	Guarducci, M., <i>Inscriptiones Creticae</i> , I-IV, Roma 1935-1950.
<i>IGR</i>	Cagnat, R. et alii, <i>Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes</i> , Paris 1911-1927.
<i>IG</i>	<i>Inscriptiones graecae</i> , Berlin 1873-
<i>IGLS</i>	Jalabert, L. et alii, <i>Inscriptions grecques et latines de la Syrie</i> , Paris 1929-
<i>ILLRP</i>	Degrassi, A., <i>Inscriptiones latinae liberae rei publicae</i> , Firenze 1957-1963.
<i>ILS</i>	Dessau, H., <i>Inscriptiones latinae selectae</i> , Berlin 1892-1916.
<i>FIRA</i>	Riccobono, S., <i>Fontes Iuris Romani Antejustiniani</i> , Firenze 1940-1943.
<i>LPPR</i>	Rotondi, G., <i>Leges Publicae Populi Romani</i> , Milano 1912.
<i>KAI</i>	Röllig, W. – Donner, H., <i>Kanaanäische und aramäische Inschriften</i> , 1η έκδ., Wiesbaden 1962-1964 – 5η έκδ. 2002.
<i>MAMA</i>	<i>Monumenta Asiae Minoris Antiqua</i> , Manchester 1928-
<i>Κουμανούδης ΑΑ-Ε</i>	[Ουλέριχος, Ε. –] Κουμανούδης, Σ., <i>Λεξικόν λατινο-ελληνικόν</i> , Αθήναι 1854.
<i>NDI</i>	<i>Novissimo digesto italiano</i> , Torino.
<i>OGIS</i>	Dittenberger, W., <i>Orientis Graeci Inscriptiones Selectae</i> , Leipzig 1903-1905.

<i>PIR</i>	Klebs, E. et alii, <i>Prosopographia Imperii Romani</i> , 1897-1898.
<i>PIR</i> ²	Groag, E. et alii, <i>Prosopographia Imperii Romani</i> , 1933-1970.
<i>POxy</i>	Grenfell, B. P., Hunt, A. S. et alii, <i>The Oxyrhynchus Papyri</i> , London 1898-
<i>PWRE</i>	Pauly, U. – Wissowa, G., <i>Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft</i> , Stuttgart 1894-1980.
<i>SIG</i>	Dittenberger, W., <i>Sylloge Inscriptionum Graecarum</i> , 1-4, Leipzig 1915-1924.
<i>SEG</i>	<i>Supplementum Epigraphicum Graecum</i> , Leiden 1923-1970· Amsterdam 1976-
<i>TAM</i>	<i>Tituli Asiae Minoris</i> , Vienna 1901-